

Debrecenbe kéne menni...

A magyar vidéki városok az utóbbi időben bizonyos irigykedés féltelével figyelnék Debrecen felé, ahonnan különös hírek érkeznek. Debrecenben a maradinak a ufolt civie urak mintha felbredtek volna, mintha a maradandóság városát a haladás láza fertőzte volna meg. Uj! vujudik minden a kálvinis'a Rómában, a kul'urát, ezt a törvénytelen senki gyerekét, máról holnapra adoptálták a Csokonai-kergetők, a Petőfi csufolók és az Ady gunyolók utódai. Hortobágy városában olyan hajlékot építettek az alma materrék, amilyen hajléka talán Oxfordban sincs, annyi támogatást szavaztak meg a színház istápolására, amennyit a többi városok talán együttvéve sem áldoznak Tháliának. A legnagyobb szenzációt mégis Debrecen város fantasztikusnak tetsző dollárkölcsonne kellett. A társörvényhatóságok elintézte hittelneked'ev, de a hitellenkedést lassankint bizonyos irigykedés váltotta fel. De nem azért irigykedtek Debrecenre, amiért ez a dús-gazdag város olyan horribilis dollárkölcsonn kap, mert ilyent már rég fölkináltak minden magyar városnak, hanem azért, amiért a horribilis dollárkölcsonn fel mert venni, amihez a háborús viszonyok szülte általános gyávaság idején jó adag bátorág kell. Ezt a bátorágot irigylik uton-útfélen Debrecenről.

Irigylik természetesen Szeged is és annál jobban irigylik, mert hosszú évtizedek óta riválisát látja a Délibáb városában. Szeged város hatósága is kapott már külföldi kölcsönajánlatot. Volt idő, amikor tucattal bevették ezek az ajánlatok a polgármester íróasztalán. Kináltak frankot, dollárt, font sterlinget, hollandus forintot, svédkoronát — quantum satis, de az ajánlatok a polgármester íróasztaláról szinte olvasatlanul kerültek a polgármester papírkosarába. Szeged város hatósága nem reflektált külföldi kölcsonre, pedig olyan elismerten nagy szükség lenne rá, hiszen tökéhiány miatt posványosodik el lassankint ismét a lanyal vasút ügye, kerül kátyuba a gárgyár megváltása és tökéhiány miatt nem lehet gondolni az avult és veszélyes csatorna-rendszer helyrehozására, a külvárosrészek rendezésére, a világitás hiterjesztésére, a közvetlen utcák rendbehozására.

Pedig Szeged városának éppen olyan készségesen adna kölcsönt akár melyik külföldi pénzcsoport, mint amilyen szívesen Debrecennek ad. Mert a kölcsonre bőséges biztosításokat nyújt az a közel hetvenezer kalasztráris hold föld, amely a város határában terül el és amely az ország leggazdagabb városai élére emelte Szegedet.

Dehát Szegeden még félnék a külföldi kölcsöntől, itt még nem fertőzte meg a levegőt a haladás, a fejlődés láza. Itt még nem érik a szükségét a tiz esztendő mulasztások pótlására, de azért olyan jelek tűnnek már fel a közigazgatás horizontján, amelyek változást sejtetnek.

Szeged már irigykedik Debrecenre és ez az okos irigykedés majd csak megváltoztatja a jelenlegi túlzott óvatosságot. A polgármester már nem olyan rideg, amikor külföldi kölcsönről van szó, már gondolkozik az eshetőségeken és a kölcsönajánlatok már nem kerülnek a papírkosarába, hanem legalább is a polgármesteri íróasztalaspapjára halt grülekeznek. Lehe', hogy holnap már fölkerülnek a tanácsai zold asztalra és holnapután nem hisz ábrándozás leaz régi tevék megvalósítására gondolni. Hiszen a város — kihasználva a kedvező konjunkturákat — néhány aranyfillérrel kifizette minden háború alatt csinált adósságát és ma — ugyyszóván tehermentesen végződik pénzügyi bizonytalanságában. Hetven-ezerholdnyi ingatlan vagyona jövedelmez ugyan, de jövedelmezőségét korántsem merít ki, hiszen a kedvező külföldi kölcsön, amelynek fölvétele lehe'őségét ez a vagyon garantálja, új, hatalmas jövedelem-forrásoknak lehet alapja.

Férfi és női esőernyők

rendkívül olcsó árakon legszebb kivitelben

Pollák Testvéreknél

Széchenyi-tér 17. Csetonics-utca 6.

A magyar egyházak tiltakozása Erdélyben az új iskolai javaslat ellen.

Bukarest, május 18. A szenátus megkezdte a magánoktatásról szóló törvényjavaslat tárgyalását. Pál István kanonok, az erdélyi magyar egyházak szenátusi képviselőjének megbízásából a következő nyilatkozatot tette:

— A magánoktatásról szóló törvényjavaslat előkészítése tárgyalásának módja nélkülöszi a magyar hitvallásos oktatás szempontjából alapvető fontosságú kérdést megillető alapszűz. A négy magyar kisebbségi egyház: a római katolikus, a ref., a magyar ág. ev. és az unitárius egyházak nevében és megbízásából sajnálatmal bejelentem, hogy képviselőik a törvényjavaslat tárgyalásá-

ban nem vehetnek részt és e körülményt hozzájárulásuk nélkül horozt oktrojált törvénynek fogják tekinteni és jövő magatartásukat ehhez fogják szabni.

Filip Béla szenátor a magyar párt következő deklarációját olvasta fel:

A magyar párt nevében kijelentem, hogy az előbbi nyilatkozatot, amely a négy kisebbségi egyház nevében elhangzott, a magyar párt nevében teljes egészében köelezőnek elfogadjuk s azzal azonosítottuk magunkat. A netalán létrejövő törvényt mi is oktrojált törvénynek fogjuk tekinteni.

Stresemann Magyarországról.

Berlin, május 18. Stresemann külügy-minister a birodalmi gyűlésen mondott mai beszédében többek közt a következők kijelentést tette:

— Szíjjcal, Hollandiával és Magyarországgal viszonyunk változatlanul jó és nyugodt bizalmon épül fel.

— M gyszországon élnek rokonszenvvel és őszinte csodálattal kísérik azt az erőteljes munkát, amelyet az ország a maga gazdasági és pénzügyi újjáépítési irányában folytat és a legjobb sikert kívánjuk a magyar kormány és a magyar nép eme törekvésének.

Taschler Endre halála.

Hétfőn reggel gyászlobogót vontak fel a városháza tornyára, versét az öreg harang — szokatlan időben — bánatosan sirta el s pillanatok alatt szájról-szájra futott a hír, hogy Taschler Endre városi főjegyző meghalt.

A halál híre meglepő váratlanul jött, bár az utóbbi hetekben komolyan betegeskedett Taschler. Már az áprilisi közgyűlésen sem jelent meg, kezelő orvosa, dr. Boross József egészségügyi főtanácsos-kórházigazgató, föltétlen nyugalmat parancsolt rá és ágyba fektette.

Szivbaj bántotta az erőteljes külsejű főjegyzőt, cukorbaja is volt, általában az utóbbi esztendőben egyre többet gyöngékedett, Hajdani jókedve megromlott, már visszavonult minden szórakozástól, színházba is ritkán járt.

— Nagyon fáradt vagyok, mondta gyakran, alig tudom magam kipiheenni. Ha megbísnák valamerre, nem szívesen men.

— Nehéz a következő nap, a mulatság pedig nem ér fel a szorongó érzéssel, ami ilyenkor elfog.

Általában, körülbelül egy év óta, valami elsavanyodásfélélt lehetett rajta tapasztalni. Példáulnál jó kedélyének, amely virágos kertnek tekintette az életét, már vége volt, egyre kevesebb dolog érdekelt, lassankint csipőssé lett, de nem azzal a szeretetreméltó fölénnyel, amely egész életében jellemezte, (amikor megfeszítettnek vette az ötletes tréfát a célpont is), Taschler néha már zsémbeskedett.

— Kifár szit a hivatal, ehhez a sok mindenléhez nem tudok hozzászokni.

Készült nyugdíjba s mikor a télen az az emlékeztetés belügyministeri rendelet megjelent, amely a városokban a főjegyzőket teszi meg anyakönyvvezetőkké, — nyomban el akart menni.

— Még csak az hiányzik, hogy pántlikát kössek a nyakamba s embe-reket házassítsak össze.

Az országiszerte megnyilvánult fizetési visszavonattal a rendeletet, de Taschler nem változtatott a szándékán.

— Így se maradok, nem nekem való már.

Éppen csak hogy a fizetésrendezést várta, a mindenkit érdeklő, amely véglegesen megszabja, hogy mit ad vissza abból, amit a béke arányaihoz képest elvitt. (Mindenesetre az öregeknek ártott a legtöbbet a sok felrúdulás, mert megzavarta életük alkonyát, a pihenésüket, összekuszálta a nyugalmra vonatkozó számításukat.)

Közben Buziásra készült, már rendben volt, eligazítva, mindene, a helye biztosítva.

— Nagyon megszereltem a buziási vizet, mesélte még a legutóbbi héten is. Nem tudtam meglenni nélküle, ivóvizem is ez volt egész amig Oláhországba nem került a hír s fürdő. Hála Istennek, mondtam, most megint ihatom, de az a Boross Jóska rám kiált oit.

— Hogy is ne! Abból nem szabad innod, épp a te szivednek való a szénsavas víz!

— Hát itt van, most csak fürödhetek benne.

Legutóbb már jobban érezte magát, unta az ágyat, amelybe Boross nagy óvatosan lefektette, ki is sétált a Csongrádi takerékig, elintézte a pénzügyi átutalásokat Buziásra s dicsekedett, hogy nem esett terebra a járás.

— Összehasonlíthatatlanul könnyebben érzem magam. Az volt a rossz, ami a tavasszal fogott el, mikor táncolt velem az utca s a falhoz kellett akárhányszor támaszkodnom, hogy el ne essek. De majd rendbehoz mindent Buziás, akármenyibe kerül.

Szépen, kényelmesen akart ott is élni, (lehe'elenség beosztani a garast, inkább ne menjen az ember sehová, minihogy snellszideren főzze a fürdőben a reggelit), de Borossnak aggodalmi voltak, halasztgatta elutazhatóságát, várta, amíg nagyobb erőre kap.

Közben, látszólag, nem is volt különösebb bűje, látogatóival kedélyesen elbeszélgetett.

— Jó, hogy jöttök, mondogatta, legalább nem unatkozom, aztán olvasni se lehet mindig.

Pénteken már indulni akart, holmi-jai be voltak csomagolva, mikor váratlanul idővérzés fogta el.

— Utazhatok? — kérdezte Boross-tól, de az nem engedte.

Aztól kezdve egyre köpött vért s fájdalmi voltak, főleg lélegzvélelnél, de még mindig csak átmeneti, muló, kellemetlenségnek tekintette mindenki az állapotát, aminek súlyos voltát ő maga titkolta legjobban.

— Nem szívelem, ha guvernánt van mel'ellem, felelte hozzátartozóinak, mikor örködtek fölötte. Így nem engedte meg azt sem, hogy a szobában vele aludjon bárki.

Vasárnapja is elég rendben telt el, utolsó vendége dr. Kelemen Béla volt, régi bizalmas iskolatársa, de az éjszakája már nem volt nyugodt. Az unokaöccse, Wagner Gyula főmérnök, éjjelkor már a lakás folyosóján ta'álta Taschler.

— Szükséged van valamire?
— Csak menj be, a friss levegőre jöttem ki.

Félóránként utána nézett, még mindig ott állt a nyitott ablak mellett. Utoljára négy óraker beszélt vele. Félóra múlva utána nézett Wagner, hogy mit csinál. Már nem volt ott a folyosón. Visszament a szobájába, amely mindjárt elsőnek nyílik a lépcsőházból, nyilván az ágyba akart fektődni, amikor elérkezett az utolsó perce.

Taschler Endre elterülve fektűt az ágy előtti szőnyegen, motolyogva, holtan. Dr. Rehniger Herman tisztí orvos agyszélhűdést állapított meg a halála okául. Hatvankét éves korában így ment a másvilágra Szeged egyik legjobb, legszeretreméltóbb jó fia, mindenki népszerű nyugtatója.

— Egész életét Szeged szolgálatában töltötte. Előbb osztályjegyző, utána rendőrtábornok volt és iparhatósági biztos, majd tanácsnokká választották

meg, végül Tóth Pál nyugalombavonulásator ő lett a város főjegyzője. Vele szemben nem frázis a főjegyzőnek hagyományból híjóró „aranytollu” jelző, mert nagy műveltsége, irodalmi és művészeti tájékozottsága, tudása mellett mint stílusista is klasszikus volt. Épp olyan sablonmentes a fötérjesztései, korábban ünnepi beszédei megkonstruáltságában, mint az életében, ahol szintén a szépséget kereste és meg is találta.

Régi, nagy családnak a tagja, Szegeden született, de a Taschler-család nem tartozik a bennszülöttek közé. A tizenharmadik század második felében kezdődött meg az idegenek nagymérvű betelepődése, mikor sok csapást kihelve, Szeged rohamos fejlődésnek indult, egyre több háza épült és Felsőváros szélső szigetiségei is kezdtek tömörített várossá alakulni.

Akkor érkeztek meg túl a Duna német vidékeiről a Taschler-ek és épp olyan szívós, törhettelen magyarokká váltak, akárcsak a többi bevándorlók, például a Béc-ből való Felmayerek, az osztringi Straubertek, a Krosolcáról való Ferencsik (Ferenczi), a csehországi Wo fersdorfból a Polcznerek, a horvátországi Vedrics-ek (akikből aztán Vedressek lesznek), Lemle József az ausztriai Grabenből, Alner Mátyás a sopronmezei Nagy-Höflányból, Spitzer Ignác a nyitrai Mocsonokból (egyéb-ként ő az a későbbi Pozsonyi Ignác, a kórház nagy Maecenása), a Bieberek Csehországból, Reiszner (Reizner) András a soproni Rusztról, Baurneind János, Edner (Endrényi) József Ausztrióból, Rieger János Poroszországból, Gyulits (Nyilasi) Antal Pemflingből, Puyritza Tivadár, Haris Manó Macedóniából.

Higyjünk, mert hinni kell, a szegedi ősi föld asszimiláló erejében, bár kértégtelen, hogy kellett magukkal hozniok is valamit, becsületeséget, munkaszeretlet. Régen Szeged fiaivá o'vadtak, eggyek velünk törekvésben, erkölcsökben.

Taschler Endre édesapja, József, a kisalko mány idején polgármestere volt Szegednek, az árvíz idején, egész 1881 ig főkapitánya. Az öreg Taschlernek két fia és egy leánya volt, a fiatalabbik fia, József járásbíró, évekkel ezelőtt halt meg fiatalon. A leánya Wagner Károlyhoz, a mult évtizedek latin klasszicitású szená'orához ment feleségül, az özvegynek egyetlen fia él, Gyula főmérnök.

A közigazgatási életnek is markáns alakja volt Taschler Endre, az ő sokoldalú tudására mindig bizosan lehetett támaszkodni, amiként hogy judiciuma, tisztánlátása, hagyományok tisztéletlen megismosodott, de saha maradt; az ő konzervatívizmusa egyik biz ontsága volt ennek a városnak, az egész közéletnek. Amit biztosan tudott — pedig sokat tudott — ahhoz szigoruan ragaszkodott s akárhányszor külön állt véleményével a t'ácásban. Se barátság, se szíveség nem tud a levenni a lábáról, sőt akárhányszor éppen a barátaival szemben volt szigorubb a közügyek terén.

A hétfői tan'csülésen Somogyi Sülveszter polgármester mélyen megrendölve emlékezett meg a haláláról, ugyancsak ő tolmácsolta a tanács élén a hatóság r'szvétét a családnak s ő mondja a bucsuzótát a kedd délután 4 óraker végbemenő temetésen a Teleki-utcában.

A tanács azonkívül koszorút helyez a ravatalra, amelyet a városi kertészet díszített fel délszaki virágokkal. A város gyászjelentést is adott ki a következő szöveggel:

„Szeged szab. kir. város polgármestere és tanácsa a város közönsége és hatósága nevében lesújtó fájdalomtól megrendölve jelentik Taschler Endre városi főjegyző urnak 1925 május 18. napján váratlanul bekövetkezett sajnálatos elhunytát. Széleskörű tudással, nagy munkaképességgel, rendíthellen akarakterövel, körhellen hazafisággal szolgálta szülővárosát és hazáját. Erőskezű munkása a nemzeti megujulásnak, szilárd osz'opa a közigazgatásunknak. Hű munkatársunk és igaz barátunk. Emlékét kegyelettöl őrizzuk s a város története örökíti meg.”

Ezt a jelentést megküldik a város összes hatóságának, hivatalainak és az ország törvényhatóságainak.